

igra na „points“, kajti v tem slučaju se šele koncem igre pokaže visokost cene.

Torej nijednega karakterističnih kriterij stave ne najdemo pri igri, zatorej se igra ne more uvrstiti med stave in tudi ne sme presoјati po določilih, ki veljajo za stavo. Jedino, kar ima igra skupnega s stavo je, da je tudi pogodba na srečo. V posameznostih pa se bistveno razlikuje od stave in zatorej bi moral zakon za igro izreči posebna določila.

Ugovarjalo bi se morebiti, da pri „hazardu“ nahajamo večje sorodstvo s stavo. A temu ni tako. „Hazard“ je preje v bližjem sorodstvu z žrebom, nego s stavo.

A to bližje razmotrivati, segalo bi dalje, nego namen te razprave. Zatorej končam in upam, da me bodo razumeli vsaj oni pravniki, ki so izkušeni igralci!

XXX.

Opomba uredništva. Jako veselilo bi nas, ako bi nam kdo čast. naših gg. sotrudnikov doposlal razpravo tičočo se istega predmeta, in posebno pravice „komarjev“ pojasnil s pravniškega stališča. — Ustreglo bi se nam tudi zelo, ako bi se nam pošiljale dovtipne pravniške razprave, ker bi jih potem priobčevali kot „listek“.

Iz pravosodne prakse.

Civilno pravo.

a) Določbe §-ov 24. do 26. zakona z dne 16. maja 1875, št. 69. drž. zak. ne veljajo za postopanje pri zemljeknjižnih odpisih

V pozivnem postopanju radi neobremenjenega odpisa nekaterih zemljiških parcel od glavnega zemljišča ugovarjala je zemljeknjižna upnica. Prosilci zahtevali so na to, trdé, da se hočejo zamenjati nepremičnine jednake vrednosti v svrhu boljšega obdelovanja, naj se izreče, da je ugovor neveljaven, in naj se upnica obsodi v povračilo troškov. V razpravi, katera se je uvedla o tej prošnji, prerekala je upnica, da so nepremičnine, ki se hočejo zamenjati jednake vrednosti, in da bi iz zamene dosegla se gospodarska korist, posebno upirala se je pa proti zahtevi nasprotnikov radi troškov, ker ni prepirnega postopanja. Po cenvitvi zemljišč razsodila je tabularna

oblast, da je ugovor neveljaven in obsodila po §-u 24. zakona z dne 16. maja 1874, št. 69. drž. zak. zastavno upnico v povračilo troškov.

V rekurzu proti temu odloku poudarjala je upnica posebno da so morali prosilci predložiti dokazila, da je njih zahteva naj se ugovor razveljavi, upravičena, ter da tu ni prepirnega postopanja, da se torej določba §-a 24. zakona z dne 16. maja 1874, št. 69. drž. zak. ne more uporabiti. Višje deželno sodišče ugodilo je rekurzu iz navedenih razlogov ter je odbilo zahtevo radi povračila troškov.

Proti temu odloku vložili so prosilci revizijski rekurz. V njem poudarjalo se je, da je iz določil §-ov 9. do 12. zakona z dne 6. februarja 1869, št. 18. drž. zak. in iz navedenega postopanja jasno, da se zahteva sodno odločbo o nasprotujočih si zahtevah strank, ter se more to postopanje smatrati prepirnim, ker določa § 12., da je pristojbina jednaka pristojbini o pozivni tožbi, da se je nasprotnica upirala upravičeni prošnji, akoravno so se jej izvensodno predložili dokazi, da je celo provzročila sodno cenitev, ter se mora torej v zmislu §-ov 24. in 26. zakona z dne 16. maja 1874, št. 69. drž. zak., ker je podlegla, obsoditi v povračilo troškov.

Najvišje sodišče zavrnilo je z odločbo z dne 8. marcija 1893, št. 2728 revizijski rekurz uvaževaje, da tudi po zakonu z dne 6. februarja 1869, št. 18. drž. zak. upnik navadno ni prisiljen, da bi se odpovedal svojej pridobljeni zastavnej pravici na del zastave in da sme le izjemoma v slučajih §-a 9. zemljeknjižna oblast to izreči iz javnih ozirov na gospodarstvo in ako se dokaže, da ni nobene nevarnosti za tirjatev. Potrebna dokazila za to ima pa v smislu §-a 10. predložiti prosilec. Zemljeknjižna oblast mora sicer razpisati po §-u 11. o prošnji narok, da se zasliši nasprotnik, vendar mora ob enem opomniti, da se bode razsodilo z odlokom tudi, ako nasprotnik izostane in sicer v smislu §-a 12. potem, ko se bodo preiskovale zakonske zahteve in ko se bode, ako bi bilo treba, poizvedovalo in cenilo. Iz tega se pa razvidi, da primanjkuje postopanju, ki se vrši ne glede na to, če se nasprotnik udeleži, bistvo prepirne razprave, temveč je to, akoravno se vrši vsled prošnje uradno postopanje, katero tudi radi določbe §-a 12. o pristojbini ne postane prepirno postopanje, ki je bistveno drugzega značaja. Ne morejo se torej uporabljati določbe §-ov 24. do 26. zakona z dne 16. maja

1874, št. 69. drž. zak. ki so se izdale samo za prepirno postopanje. Ne opravičuje pa tudi nobena druga splošna ali posebna zakonska določba, da bi se troški, katere potroši prosilec, da zadobi izjemno olajšilo, torej samo v svojo korist, samo radi tega naložili zastavnemu upniku, ker se je posrečil dokaz, koji je zahteval.

Ukrenilo se je tudi, da se zapiše zgoraj navedeni pravni stavek v repertorij izrekov pod št. 158¹⁾.

b) Vsprejem fakture (računa) z zaznamkom: „Plača se v X“ ustanovi „forum contractus“, čeravno je bil prejemnik podvržen pri vsprejemu računa podsodnosti X in se je še le pozneje preselil. (§ 43. zakona z dne 20. novembra 1852, št. 251. drž. zak.)

Krojaška tvrdka F. C. v Ljubljani vložila je pri m. del. okraj. sodišči Ljubljanskem proti uradniku A. R., nekdanj bivajočemu v Ljubljani, a sedaj stanujočemu v Trstu, tožbo radi dolžne kupnine v znesku 178 gl. 50 kr. s pr. O tej tožbi uvelo se je sumarno postopanje ter je toženec ugovarjal nepristojnost sodišča, češ da biva v Trstu in je torej Tržaško sodišče njegova personalna instanca. Tožiteljica trdila je na to, da je tožencu, ko je bival še v Ljubljani in jedenkrat tudi, ko se je bil preselil že v Trst, doposlala mu fakture z zaznamkom: »Plača se v Ljubljani«, katere je toženec vsprejel, ne da bi ugovarjal proti temu zaznamku, da je torej Ljubljansko sodišče »forum contractus«. Toženec priznal je, da je vsprejel od tožiteljice fakture z omenjenim zaznamkom, vendar pa vzdrževal ugovor nepristojnosti sodišča, češ da se z vsprejemom omenjenih faktur ni ustanovil »forum contractus«.

¹⁾ Odločba najvišjega sodišča z dne 18. aprila 1883, št. 4453 obsodila je prosilca v povračilo troškov ugovora po zakonu z dne 16. maja 1874, št. 69. drž. zak. z odločbo z dne 13. aprila 1887, št. 4070 obsojen je bil zastavni upnik po istem zakonu v povračilo postopanja, ker se je njegov ugovor zavrnil, z odločbo z dne 24. januarja 1893, št. 688. obsodil se je upnik samo v povračilo troškov razprave, ne pa troškov prošnje in dokazil. Nasprotno je pa uže z odločbo z dne 31. oktobra 1888, št. 12833 zavrnilo najvišje sodišče zahtevo za povračilo troškov, ker se zakon z dne 16. maja 1874, št. 69. drž. zak. ne sme uporabljati.

Mestno del. okrajno sodišče v Ljubljani ugodilo je z razsodbo z dne 7. julija 1892, št. 7524 toženčevemu ugovoru nepristojnosti in odbilo tožbo iz le-teh

razlogov:

Toženec prereka najprvo nepristojnost sodišča, sklicevaje se na to, da biva v Trstu ter da se nikdar ni zavezal, da bode plačal »loco Ljubljana«, ker se samo s tem, da je brez ugovora vsprejel od tožiteljice mu doposlane račune z dne 2. julija 1889. l. in z dne 11. januarija 1890. l., na katerih se je sicer nahajal zaznamek: »Plača se v Ljubljani«, ni podvrgel in tudi ni hotel podvreči po pogodbi podsodnosti sodišča Ljubljanskega, ker § 43. zakona z dne 20. novembra 1852, št. 251. drž. zak. zahteva, da se v pogodbi samej izrecno določi kraj plačila ter da je za časa vsprejema omenjenih računov stanoval še v Ljubljani in če proti navedenemu zaznamku ni protestoval, se vendar še ne sme sklepati, da bi se hotel s tem podvreči podsodnosti v Ljubljani. Tretji račun, kateri mu je tožiteljica pričetkom meseca januarija doposlala v Trst, kamor se je takrat preselil, vrnil je nasprotnici, ker ni bil radi zneskov ž njo zadovoljen ter se torej ne more smatrati vsprejetim. Tudi se mu računi niso določili takoj pri izročitvi posameznih naročenih oblačil, temveč sestavljali in določili so se mu še le, ko se je izvršilo več naročil.

Ugovoru nepristojnosti sodišča moralo se je ugoditi. § 43. jur. n. zahteva, da se izrecno dogovori (v pogodbi samej) kraj izvršitve. Ne zadostuje torej, da bi se kraj izvršitve obligacije določil molče. Ako praksa pripozna, da ustanovi vsprejem fakture, ki ima zaznamek o kraji plačila, »forum contractus«, se ne sme prezeti, da se ta praksa ozira samo na mnenje, katero imajo trgovci, vendar se ne more spraviti v sklad z jasno določbo §-a 43. jur. n. Tudi se ne more ugovarjati proti temu, da se more po §-u 863. obč. drž. zak. svojo voljo izreči tudi z znamenji, kajti s temi znamenji razumevati se morejo samo ona, katera imajo naravnost namen, da izražajo voljo; vsprejem take fakture, o katerih se govori, je pa samo konkludentno dejanje, katero ima drug samostojen namen in se more k večjemu vrhu tega smatrati izraženjem volje, podvreči se dotičnemu sodišču. Toda v predležem slučaju je več razlogov, ki govoré proti temu, da se je določila Ljubljana kot

»forum solutionis«. Kakor namreč navajata obe stranki, glasili so se računi, katere je doposlala tožiteljica tožencu, o raznih dajatvah in v raznih dobah ter se tudi niso pošiljala takoj po izvršitvi posameznih naročil in ob enem z oblačili. Z izrazom »faktura« razumeva se med trgovci prav za prav samo račun, kateri pošlje prodajalec kupovalcu s prodanim blagom vred, ali pa mogoče da tudi pozneje, in v katerem naznani razun kupnine tudi vse druge pogoje, s katerimi hoče skleniti kupno pogodbo. Kateri smoter imeli so pa računi tožiteljčini? Očividno samo ta, da izve toženec stanje računa in vsakokratni znesek svojega dolga. Radi tega poslal se je tudi prvi račun tožencu koncem prvega polletja in zadnja dva računa napravila in doposlala sta se koncem vsacega leta, kakor je to običajno pri obrtnikih. Ti računi torej niti niso imeli smotra, da bi se ž njimi naznani tožencu pogodbeni pogoj, in to tem manj, ker so se naročila oblačil in dotični dogovori vršili med strankama ustno. Zaznamku »Plača se v Ljubljani«, kateri se je nahajal v tožiteljčinih računih, ne more se pripisovati onega pomena, kakor tacemu zaznamku pravih faktur. Pogodbeni pogoji določili so se med strankama ustno in ne oziraje se na vsakoletne račune. Ako se ni pri tem ničesar dogovorilo o kraji plačila, potem pač ni določenega kraja za plačilo in toženec more se samo pri svoji personalni instanci tožiti radi dolžnih zneskov. Ako se uže priznava praksa, da se ustanovi z vsprejemom fakture, katera ima zaznamek o kraji za plačilo, molče »forum contractus«, se mora vendar ta praksa omejiti samo na prave fakture. Ako se torej tudi smatra, da se je hotelo z zaznamkom nahajajočim se na tožiteljčinih računih ustanoviti podsodnost, vendar ta zaznamek ne more imeti tega pomena, ker tožiteljčini računi niso prave fakture. Preudariti je tudi treba, da je imel toženec, ko je vsprejel prva računa, še v Ljubljani svoje stalno bivališče. Ni imel torej povoda, da bi ugovarjal proti onemu zaznamku, ker je bila itak njegova osobna podsodnost Ljubljana. V takih okolščinah pa vsprejem računa ni bilo tako dejanje, da bi se smelo sklepati na toženčevo voljo, da se hoče po pogodbi podvreči podsodnosti Ljubljanski in to tem manj, ker niti ne trdi tožiteljica, da je toženec takrat vsaj slutil, da bode morda pozneje premeščen v Trst. Le ako ima oni, kateri vsprejme račun, od ponudenega kraja za plačilo različno bivališče, sme se sklepati, da se je toženec, ker je brez ugovora vsprejel račun, hotel

podvreči podsodnosti tujega sodišča. Tožiteljica trdi sicer, da je poslala tretji račun, kateri je imel isti zaznamek, tožencu uže, ko je bival v Trstu. Vendar pa priznava, da jej je toženec vrnil ta račun, če tudi samo, kakor toženec sam prizna, ker ni bil radi nekaterih cen zadovoljen. Ker tožiteljica sama ne trdi, da je tožencu račun še enkrat doposlala in da ga je na to slednji vsprejel, smatrati se mora, da toženec računa v celi njegovi vsebini ni vsprejel, in se torej na ta račun kar nič ne more ozirati. Iz teh razlogov moralo se je ugoditi ugovoru nepristojnosti sodišča.

Na tožiteljičino apelacijo je višje deželno sodišče v Gradci z rzsodbo z dne 2. novembra 1892, št. 8647 predruagačilo prvosodno rzsodbo ter, odbivši ugovor nepristojnosti, naročilo prvemu sodišču rzsoditi o stvari sami in sicer iz le-teh

razlogov:

Prvosodni rzsodbi o nepristojnosti se ne more pritrditi. Ne glede na pravdno-ekonomične ozire, iz katerih se celo v dvomljivih slučajih pristojnosti ne vidi umestno, da bi se morala dolgo trajna in draga pravda ponavljati pred drugim sodiščem, se tudi v tem slučajih ne more reči, da bi bil ugovor nepristojnosti upravičen. § 43. jur. n. zahteva za »forum contractus« le, da se izrecno določi kraj, kjer se mora plačati ali sploh izvršiti zaveza. Zakon ne zahteva, da bi morale stranke dogovoriti vse pogodbene pogoje ob jednom. Ravno tako se ne zahteva, da bi se izrecno dogovorila konrahenta o kraji za plačilo. Tožiteljica imela je, kar priznava toženec, v svojih računih z dne 2. julija 1889. l. in z dne 11. januarija 1890. l., katere je doposlala tožencu, zaznamek »Plača se v Ljubljani«. Torej si je izrecno pogodila, da se plača v Ljubljani. To ponudbo je toženec lahko vsprejel izrecno ali molče s takimi dejanji, katera po § u 863. obč. drž. zak. ne dajo pametnega razloga s prevdarkom vseh okolščin, da bi se o tem dvomilo. Tako konkludentno dejanje pa ni samo vsprejem računov brez ugovora, temveč posebno tudi to, da je toženec tudi še potem, ko je vsprejel račune, naročeval nova oblačila in plačeval na račune obroke. Tudi ne trdi toženec, da bi se bilo o kraji za plačilo pred vsprejemom računov dogovorilo kaj posebnega. Ravno tako toženec ni mogel dvomiti, da si hoče tožiteljica z omenjenim zaznamkom varovati podsodnost pogodbe za slučaj, da bi toženec premenil svoje sta-

novališče, kar se je tudi res zgodilo začetkom leta 1890. Ako bi se tudi trdilo, da nima omenjeni zaznamek nobenega vpliva na naročila, katera so se vršila preje, bi vendar to bilo brez pomena za vprašanje o pristojnosti, ker so oblačila, katera so se dotlej naročila in dobavila, itak poravnana po obrokih, katere je toženec plačeval. Naročila in dobave, katere so se vršile odtlej, smatrati je pa vsekako sklenenimi pod pogoji, zahtevanimi od tožiteljice. Pred izročitvijo računov, v katerih so se nahajali bistveni pogoji pogodbe, toženec na vsak način pogodbe še ni izvršil. Tožiteljica je torej mogla staviti zastran kraja za plačilo v računu novo ponudbo. Ako je toženec ostal v trgovskeje zvezi, ni mogel zaznamka kar prezreti; ako ni bil s ponudbo zadovoljen, moral bi proti temu ugovarjati, predno je vnovič naročil. Ravno iz tega, da je tožiteljica vkljub temu vendar izrecno izgovorila si plačilo v Ljubljani, moral je toženec sklepati, da zahteva tožiteljica plačilo v Ljubljani ne oziraje se na to, če bi toženec premenil svoje stanovališče. Iz teh razlogov moral se je ugovor nepristojnosti zavriniti in bilo je prvemu sodniku naročiti, da razsodi o stvari samej.

Na redno revizijo toženčevo potrdilo je najvišje sodišče z razsodbo z dne 25. januarija 1893, št. 448 višjesodno razsodbo iz njenih razlogov ter uvažuje, da je toženec s tem, da je vsprejel račun z dne 2. julija 1889. l. z zaznamkom: „Plača se v Ljubljani“, ne da bi ugovarjal, nedvombeno (§ 863. obč. drž. zak.) izrazil svojo voljo, da bode vse zaveze, katere bodo nastale iz trgovske zveze, katero je sklenil s tožiteljico, brez izjeme poravnal v Ljubljani. Tega tudi ne spremeni okolščina, da je bil itak podvržen podsodnosti sodišča v Ljubljani pri vsprejemu tega računa. Troške revizijske pritožbe trpeti mora toženec sam.

c) Trenutek, v katerem se vloži zemljeknjižna prošnja, odločiven je za njeno rešitev.

Opiraje se na razsodbo IV. posvetovalnice kr. trgovskega sodišča Hamburškega z dne 25. maja 1892, št. 236/92, s katerim se je obsodil E. iz Trsta, da mora plačati trgovski tvrdki M. 1770 nemških mark s pr., prosila je poslednja s prošnjo de pr. 8. avgusta 1892. l., št. 5344 v iztirjanje svoje tirjatve

a) uvedanja delibacijskega postopanja, — po končanem delibacijskem postopanju pa

b) uknjižbe izvršilne zastavne pravice na eksekutovo poslopje, vlož. št. 259 kat. obč. Tržaška Kolonja ?

Z odlokom z dne 10. avgusta 1892. št. 5344. uvedlo je deželno sodišče Tržaško delibacijsko postopanje v smislu dv. dekr. z dne 14. maja 1792, št. 16., z dne 18. januarija 1799, št. 425 in z dne 15. februarja 1805, št. 711. z. j. z. in v smislu naredbe pravosodnega ministerstva z dne 27. marcija 1880, št. 3938. ter razpisalo narok za razpravo. Odbila se je pa začasno prošnja *ad b)* ker še ni bilo proglašeno, da ima razsodba, navedena pod a izvršilno moč v deželah zastopanih v drž. zboru; ker se sme po §-u 298. obč. sod. r. dovoliti izvršilo samo na podlagi pravomočne razsodbe ali poravnave in z ozirom na to, da je po §-u 93. zemlj. zak. trenutek, v katerem se je vložila zemljeknjižna prošnja, odločiven za njeno rešitev. Zemljeknjižnemu uradu se je naložilo ob enem, da zabeleži to zavrnitev v zemljiški knjigi.

Zoper ta odlok vložil je izvršitelj za časa rekurz. Deželno sodišče tržaško je povdarjalo sicer v svojem poročilu, s katerim je predložilo rekurz višjemu deželnemu sodišču v presojo, da hoče trgovska tvrdka M. pridobiti s svojo prošnjo za svojo tirjatev prednost z dnev vložitve prošnje, da pa te prednosti ne more pridobiti α) ne z zabeležbo, ker po §§-ih 20., 60. in 61. zemlj. zak. ni dovoljeno zabeležiti take prošnje, β) ne z zabeležbo zastavne pravice, ker ne more razsodba vnanje države imeti pred končanim delibacijskim postopanjem večje pravne moči, nego pogojen plačilen nalog, izdan na podlagi zakona z dne 27. aprila 1873, št. 67. drž. zak., ki pa še ni pravomočen, γ) ne z vknjižbo zastavne pravice, ker razsodba vnanje države nima v naši državi izvršilne moči pred končanim delibacijskim postopanjem, da se mora vsaka zemljeknjižna prošnja presojevati glasom §§-ov 29. in 93. zemlj. zak. po trenutku, v katerem se je uložila; da se je po prvem odstavku §-a 3. naredbe pravosodnega ministerstva z dne 12. januarija 1872, št. 5. drž. zak. prošnja morala zabeležiti vsaj s svinčnikom v zemljiškej knjigi in da je tudi lahko taka zabeležba škodljiva za lastnika in za njegove upnike in da izvršitelj lahko ponovi svojo prošnjo, ko se proglasi pravomočno, da je zadobila razsodba pod a) izvršilno moč v naših deželah.

Višje deželno sodišče je pa z odločbo z dne 13. decembra 1892, št. 4824 sicer potrdilo prvosodni odlok v neizpodbijanem delu, v izpodbijanem pa ugodilo prizivu in zaukazalo deželnemu sodišču, da izbriše zabeležbo odvrnitve po pravomočni apelacijski odločbi, ter po zaslišanji obeh strank reši po zakonu tudi drugi del prošnje. Troške priziva mora trpeti pritožitelj sam.

Razlogi:

Deželno sodišče odredilo je na prošnjo de pr. 8. avgusta 1892, št. 5344 narok, da se razpravlja v smislu dv. dekr. z dne 18. maja 1792, št. 16. z. j. z. in naredbe pravosodnega ministerstva z dne 28. marcija 1880, št. 3938. Torej se prošnja ni zavrnila po §-u 99. zemlj. zak. — ter vsled tega tudi ni bilo treba zabeležiti, da se je zavrnila prošnja za vknjižbo izvršilne zastavne pravice. Ker je na ta način rekurz upravičen — se mu je ugodilo. — Kar se pa tiče troškov, se ne more zahtevati od izvršenca, da bi jih povrnil, ker jih ni zakrivil, in tudi ni bilo pravde med strankama.

Najvišje sodišče je pa vsled rednega revizijskega rekurza obnovilo z odločbo z dne 1. marcija 1892, št. 2452 prvosodni odlok ter izreklo, da mora tvrdka M. povrniti E-ju v 14 dneh pod eksekucijo troške revizijskega rekurza v smislu §§-ov 24. in 26. zakona z dne 16. maja 1874, št. 69. drž. zak.

Razlogi:

Za presojo vsake prošnje merodajen je le trenotek, v katerem se je vložila pri sodišči. Izvršilni prošnji pa, katera se opira na razsodbo vnanje države, se ne more ugoditi, dokler se ne dokaže, da je zadobila poslednja izvršilno moč tudi v deželah naše države. Razsodba, ki je podlaga predležeči prošnji je inozemska, delibacijsko postopanje se pa glede nje še ni dovršilo. Radi tega se je morala prošnja vknjižbe izvršilne zastavne pravice odbiti in odvrnitev v smislu §-ov 93., 95. in 99. zemlj. zak. zabeležiti pri dotičnem vložku.

Ker gre tu za izpodbijanje odloka, ki se je izdalo v izvršilnem, torej prepirnem in ne izvanprepirnem postopanju, uporabljati se morata §-a 24. in 26. zakona z dne 16. maja 1874, št. 69. drž. zak. ter obsoditi propalo stranko v povrnitev troškov potrebnega revizijskega rekurza.

d) Civilni sodnik sme v odškodninski pravdi poškodovalcu šteti v krivdo tudi okolščine, katere niso temelj kazenski razsodbi, na podlagi katere toži zasebni udeleženec. — Razdelitev odškodnine med poškodovalcem in poškodovancem (§ 1304. obč. drž. zak.). Povračitev pravnih troškov v takem slučaji.

(Konec.)

Apelaciji obeh strank je nadsodišče Graško z razsodbo z dne 16. novembra 1892, št. 10411 sicer zavrglo, kar se tiče glavnega zahtevka, predružačilo je pa prvosodno razsodbo glede troškov ter prisodilo tožitelju polovico troškov I. in II. instance.

Razlogi.

Toženčev ugovor kavzalne zveze med poškodbo, katero je zadobil tožitelj pri pretepu dne 16. decembra 1891. l., in ušenom, kateri je provzročil izgubo desnega očesa, ni opravičen. Izvedenca sta namreč potrdila, da more ta bolezen nastati brez zunanjih poškodb, katere so jo torej provzročile posredno ali neposredno. Na vsak način bile so torej po tožencu provzročene poškodbe temeljni vzrok izgube desnega očesa — vsled tega pa je nastala v smislu §-ov 1293. i. n. obč. drž. zak. toženčeva dolžnost povrniti tožitelju prizadeto škodo. — Da je A zanemarjal svoje rane, ne uniči krivde toženčeve, ampak opravičuje le uporabo §-a 1304. obč. drž. zak. kakor je to storil prvi sodnik. — Ni dalje res, da ne more civilni sodnik več razsoditi o odškodnini radi izgube desnega očesa, ker se je toženec oprostil obtožbe radi hudodelstva težke telesne poškodbe ter se le obsodil radi prestopka po §-u 411. k. z. Iz kazenskih spisov namreč, posebno pa iz zapisnika o glavni obravnavi in iz navedeb takrat zaslišanih izvedencev in naposled iz razlogov razvidi se, da se pri vsem tem sploh ni konstatovalo, da je tožitelj izgubil svoje desno oko! To sta tudi potrdila izvedenca dr. K. in dr. Š., ki sta bila zaslišana tekom kazenskega postopanja kot izvedenca sedaj kot prič. Kazenska razsodba je uže razglašena.

Določba dvornega dek. z dne 6. marca 1821, št. 1743 z. j. z. torej ni zapreka razsodbi civilnega sodnika — tem manj, ker se mora odkazati v smislu §-a 366. k. pr. r. zasebni udeleženec tudi takrat na redno civilno pravdo, če se obtoženec ne obsodi. To bi pa bilo brez vsega pomena, če bi prejudikovala kazenska oprostitev

civilnemu sodniku. Tudi ni res, da se po §-u 1325. obč. drž. zak. ne more tožitelju prisoditi posebno odškodnino za izgubljeno oko, če ne spada zahtevani znesek med svoto, ki se tirja radi zaslužka, ki mu je odšel. § 1325. l. c. našteva samo primeroma, v čem obstoja navadno polno zadoščenje; ne more se pa reči, da bi naštel vse vrste zadoščenja. Prepirna zahteva spada brezdvomno v polno zadoščenje, katero mora po zakonu dati poškodovalec; — ter se da tudi subsumovati pod odškodnino, katera se mora odšteti radi zaslužka, ki je poškodovancu odšel.

Prvi sodnik odmeril je odškodninske zneske tako, da se strinjajo popolnoma s tem, kar se je dognalo po kazenski in civilni obravnavi. Pripomni se pa, da se je na to, da je tožitelj baje pravo za pravo provzročil pretep, ozir jemalo pri odmerjenji odškodnine, kolikor je bilo to sploh mogoče.

Tožitelj se je pa tudi pritožil proti temu, da se mu ni priznala cela odškodnina.

V tem oziru se mora prvemu sodniku pritrditi, da je opravičena uporaba §-a 1304. obč. drž. zak., ker se je brezdvomno rana zanemarjala in zamudila pravočasna zdravniška pomoč. Izvedenca sta potrdila, da je tožitelj deloma sam zakrivil hude posledice vsled svojega neprevidnega ravnanja. Apelacija tožiteljeva je torej uprav tako malo opravičena, kakor toženčeva. Torej se je v tem oziru potrdila povsem pravosodna rzsodba.

Opravičena je pa tožiteljeva pritožba glede pobotanja troškov.

Tožitelju bi bilo priznati vse troške, če se bi zahtevana svota jedino le znižala, ker je toženec zanikal sploh svojo obvezanost plačati odškodnino, in je torej bila tožba in sploh pravda na vsak način v smislu §-a 24. zak. z dne 16. maja 1874, št. 69. drž. zak. potrebna. Da je pa sodnik bil prisiljen vsled tega, ker je bil tožitelj sokriv posledkov poškodb, deliti odškodovanje med strankama na jednake dele, ima gotovo svoj upliv na izrek glede pravnih troškov ter ovira sicer priznanje vseh troškov, ne opravičuje pa pobotanja obestranskih troškov. V smislu §-ov 25. in 26. zakona z dne 16. maja 1874, št. 69. drž. zak. bilo je torej prisoditi tožitelju polovico troškov I. in II. instance.

Na revizijsko pritožbo obeh strank potrdilo je najvišje sodišče povsem rzsodbo nadsodišča z rzsodbo z dne 25. januarja

1893, št. 76, ter izreklo, da trpi vsaka stranka svoje revizijske troške sama.

Razlogi.

Glede prvega dela nižjesodnih razsodb uporabljati je dvorni dekret z dne 15. februarja 1833, št. 2593. z. j. z. Najvišje sodišče ni našlo ničnosti, radi katere bi izvanredna revizija bila opravičena.

A tudi očitna krivica se ni godila nobeni stranki pri tem, kako se je dognala odškodnina, ki se mora plačati tožitelju; kakor uže dokazujejo razlogi prvega sodnika, oziroma nadsodišča, ki so v slogi z zakonom in s faktično podlago, katera je razvideti iz aktov. Rzsodba kazenskega sodnika dokaže, da sta B in za sedaj netoženi C navlašč provzročila tožitelju telesne poškodbe. Toženec mora torej v smislu §-ov 1302. in 1325. obč. drž. zak. povrniti tožitelju vsled poškodbe nastalo škodo. Temu ni ovira, da ni kazenski sodnik smatral dovolj dognane kavzalne zveze med poškodbo in izgubo očesa, ker ni treba, da bi ravno isti nazori, kateri so bili kazenskemu sodniku merodajni pri razsojevanji kaznjivega dogodka, morali biti merodajni tudi civilnemu sodniku pri razsojevanji o dolžnosti glede odškodnine.

O tem pač ne more biti dvoma in ni treba nobenega dokazila, da provzročuje izguba očesa škodo in otežuje za prihodnjost pridobitev zaslužka. Po §-u 1325. obč. drž. zak. mora se za to dati odškodnina, v katero je po §-u 1323. l. c. tudi všteti ekvivalent za poravnavo zaslužka, ki bode poškodovancu odšel v prihodnje. Primerno je pa tudi bilo, da se toženec z uporabo §-a 1304. obč. drž. zak. ni obsodil v povračilo vse škode, ker je tožitelj zanemarjal rano na tak način, ki se ne da opravičevati z nevednostjo. Pri vsem tem moralo se je pa tudi ozirati na to, da se tožitelj ne more oproščevati suma, da je on bil kriv prepira in pretepa. Rzsodbi nižjih instanc slagata se torej z zakonom, in sta utemeljeni v načinu, kako se je cela stvar dejanski godila.

Glede troškov je revizijska pritožba izvanredna, ker je rzsodba drugega sodišča tožitelju ugodnejša, kakor prva. Proti njej pa uže to govori, da se je tako izdatno oziralo na ugovore toženčeve. — Če pa zahteva toženec sedaj v revizijski pritožbi povračilo nekaterih troškov, ki so se pobotali v prvi instanci, ker je ta zahteva baje opravičena po dejanskem položaji, se ta zahtevek sedaj ne more več dopustiti, ker se ni navedel v apelaciji in je torej zakasnen.

Da so se pa pravdni troški vsaj deloma prisodili tožitelju, je opravičeno, ker je toženec ugovarjal celi tožbeni zahtevi, in s tem tožitelju provzročil drago pravdanje.

Po pravici mu je nadsodišče priznalo polovico troškov I. in II. instance.

Izrek o revizijskih troških se pa strinja z negativnim uspehom pritožbe obeh strank.¹⁾

*
*
*

e) V potrdilu nadvarstvene oblasti navedena zahteva, da se mora zavarovati tirjatev na prvem mestu, nima nobenega vpliva na veljavnost zadolžnice.

Okrožno sodišče v R. odbilo je z odlokom z dné 22. okt. 1892, št. 7659 prošnjo ml. J. S. po svojem varuhu K. za vknjižbo zastavne pravice pri zemljišči Z. za njeno tirjatev v znesku 500 gld. s pr. iz zadolžnice z dne 26. julija 1892. l., katero je odobrilo okrajno sodišče v K. kot nadvarstvena oblast z odlokom z dne 30. septembra 1892, št. 6285, toda pristavilo, da se mora tirjatev zavarovati pri zemljišči Z. na prvem mestu. Okrajno sodišče opiralo se je na to, češ, da se je zadolžnica z dne 26. julija 1892. l. glasom na njej se nahajajočega potrdila okrajnega sodišča v K. odobrila le s tem pogojem, da se mora zavarovati tirjatev v znesku 500 gld. s pr. pri zemljišči Z. na prvem mestu, torej s pogojem, da se ali izbrišejo pri tem zemljišči uže vknjiženi dolgovi, ali pa da se ob enem vknjiži prednostna pravica za tirjatve ml. J. S. pred njimi. Ker je pa pri zemljišči Z. uže vknjižena tirjatev ubožnega zaklada v N. v znesku 310 gld. in se ne prosi izbrisa te vknjižbe in tudi ne vknjižbe prednostne pravice za varovančevo tirjatev, ni smatrati zadolžnice z dne 26. julija 1892. l. odobrene in torej tudi ne veljavne, ter se tudi z zadolžnico ni dala pravica za vknjižbo, katere se prosi.

Proti temu odloku vložil je varuh rekurz in posebno poudarjal, da je posestnica zemljišča Z. dovolila nepogojno v zadolžnici vknjižbo zastavne pravice. Zadolžnica je torej nepogojna in veljavna. Nadvarstvena oblast naložila mu je sicer, da se izkaže v določenem roku, da je zavaroval varovančevo tirjatev pri zemljišči Z. na prvem mestu. Za to se pa nima brigati tabularno sodišče in to tem manj, ker se vrši vknjižba na korist varovancu.

¹⁾ Glej »Slov. Pravniki« ex 1891, str. 301.

Višje dež. sodišče v G. je z odločbo z dné 21. decembra 1892, št. 11795 ugodilo rekurzu ter odredilo izvršitev vknjižbe.

Razlogi.

Zadolžnica z dné 26. julija 1892. l. zadošča vsem pogojem, katere zahtevajo §-i 26., 27., 31. in 32. zem. zak. za dovolitev vknjižbe. Proti osobni sposobnosti lastnici zemljišča, da sme napravljati pravoveljavno take listine, ni pomisleka. Iz potrdila nadvarstvene oblasti, nahajajočega se na zadolžnici in oziraje se na to, da so na zemljišči Z. vknjiženi uže drugi dolgovi, se pa ne sme sklepati na neveljavnost zadolžnice, ker zadeva pogojno dovoljenje le mesto, na katerem se naj zavaruje tirjatev, kar pa nima nobenega vpliva na veljavo zadolžnice. V smislu §-a 77. zem. zak. tudi od sodišča postavljeni zastopniki ne potrebujejo posebnega privoljenja ali pooblaščenja za to, da vknjižijo pravice, katere imajo od njih zastopane osebe.

Kazensko pravo.

Prestopek zanemarjenja dolžne paznosti po členu III., št. 1. in 5. zakona z dne 15. oktobra 1868, št. 142. drž. zak. ni zgolj oficijalen delikt.

Ničnostno pritožbo Hraboslava D. zavrglo je najvišje sodišče z rzsodbo z dné 10. sušca 1893, št. 627. iz

razlogov:

Ničnostna pritožba Hraboslava D. opira se na ničnostni razlog št. 10. *lit. c* §-a 344. k. pr. r.; ker se je stavilo porotnikom eventualno vprašanje (Je li obtoženi Hraboslav D. kot odgovorni urednik . . . . kriv, da je . . . . tiskati dal članek . . . ., ne da ga je bral, ter tako zanemaril ono paznost, pri kateri bi, ko bi jo bil imel, kakor je njegova dolžnost, bila izostala sprejetev tega članka?) brez predloga upravičenega obtožitelja, in se je obtoženec krivim spoznal oficijalnega delikta, ne da je to predlagal po §-u 2. k. pr. r. upravičeni javni obtožitelj.

Pritožbina razložba se naslanja na mnenje, da je preganjati prestopek zanemarjenja dolžne paznosti po členu III., št. 1. in 5.

zakona z dné 15. oktobra 1868, št. 142. drž. zak., katerega se je obtoženec krivim spoznal, uradoma ne pa z zasebno obtožbo. To mnenje je pa neosnovano.

Ne oporeka se, da je bil zasebni obtožitelj Karol K. po zakonu upravičen, da obtoži obtoženca kot odgovornega urednika perijodične tiskovine »P.« zaradi pregreška zoper varnost časti, katerega je smatral doprinešenim po članku nahajajočem se v številki 13. z dné 15. julija 1892. l. Prestopek §-a 1. člena III. zakona z dné 15. oktobra 1868, št. 142. drž. zak. pa ni samostojen delikt, marveč je njegov učin vedno tedaj dognan, kadar ustanovlja vse bina tiskovine objektivni učin kakega hudodelstva ali pregreška, a se tega hudodelstva ali pregreška obtožencu prištevati ne more. Ker torej obtožba zaradi pregreška zoper varnost časti tudi obsega predlog za preganjanje zaradi omenjenega prestopka, moralo je sodišče po §-u 320. k. pr. r. staviti eventualno vprašanje, katero so porotniki potrdili. Tudi mnenje, da je navedeni prestopek oficijalen delikt, kateri sme preganjati zgolj javni obtožitelj, je pomotno, kajti ta pregrešek je po svojem bistvu malomarno doprinešenje onega kaznjivega dejanja, katero se doprinaša v vsebini tiskovine. Torej bode, če je taisto pridržano javnej obtožbi, državni pravdnik, če pa je prepuščeno zasebni obtožbi, zasebni obtožitelj poklican, da preganja zanemarjano paznost.

Književna poročila.

Mjesečnik pravničkoga društva u Zagrebu prinaša v svojem 4. br. za mesec april sledeči razpravi: Nješto o javnosti, neposrednosti i ustmenosti postupka i o teoriji slobodnega uvaževanja dokaza, — da li je shodno napustiti ili ograničiti pravni liek priziva, osobito proti izreci o krivnji u stvarih kaznenih. — Posilne radionice i popravionice. Berilo Stjepana Kranjčića v skupščini dne 4. marcija t. l.

Дон Хаярд ісдан апошол XVIII. столєка, од д-ра. Р. Весниџа. Beograd 1893. 8°. 30. Pisatelj v tej monografiji popisuje življenje in delovanje slavnega Johna Howarda ter žalostno stanje kaznencev za časa, ko je živel Howard.

La Novella Esecutiva nella pratica. 90. Decisioni della Suprema Corte di Giustizia, Annotazioni e Confronti. Adolfo Marconi. Inomost. 1893. — Wagner.